SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

VOL. XCV. No. 159. JERSEY CITY and NEW YORK. SATURDAY, AUGUST 20, 1988 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. СУБОТА, 20-го СЕРПНЯ 1988 Ч. 159. РІК XCV.

Пам'ятайте про Україну!

В ГРУШОВІ ЗНОВУ БАЧИЛИ БОЖУ МАТІР

Джерзі Ситі, Н. Дж. — Українські часописи неодноразово повідомляли про появу Божої Матері біля Дрогобича в селі Грушові Львівської области.

В день першої річниці чорнобильської трагедії село Грушів сколихнула вістка, що дві маленькі дівчинки, вийшовши вранці на город, побачили на балконі каплички постать, що світилася незвичайним блакитним сяйвом.

Блискавично облетівши Грушів, незвичайна вістка так само швидко поширилася по всій Україні і далеко за її межами. Тисячі людей заповнили Грушів і околиці. Вже на другий день город батьків однієї з дівчаток був витоптаний дощенту. Мати цієї дівчинки розповідала кореспондентові „Комсомольської Правди", що вона спочатку не повірила дівчаткам, думала — привиділось дітям. Поклонитися Божій Матері прибули не тільки з України, але й з Росії, Грузії, Прибалтики та інших республік. Представники місцевої влади чинили паломникам різні перешкоди, замкнули капличку. Газета „Комсомольська Правда" з 31-го червня 1987 року критикувала районих керівників, що вони не створили ніяких умов для людей, що прибули здалеку, а навпаки, ще знущалися над ними.

Після першого повідомлення дівчаток до каплички почали сходитись односельчани і тоді виявилось, що діти всі бачать Божу Матір, а дорослі — не всі. Один міліціонер розповів, що, чергуючи там перші два рази, нікого не бачив і тому не вірив, що бачать інші. Та повернувшись з третього чергування схвильовано запевнив, що бачив Божу Матір на власні очі: „Спочатку щось заясніло дуже, потім вона з'явилася до половини, як на іконі, а згодом постала на повний зріст в біло-голубому вбранні на балконі. Люди враз почали молитися, кричати і плакати".

Були випадки, що комсомольці, які брутально критикували кожного, хто розповідав про появу Божої Матері, прибувши до Грушова, з розпачем і страхом признавалися, що бачать її. З тих пір багато очевидців розповідали безліч вражаючих подробиць про цю незвичайну подію і про це повідомлялося в пресі.

Наводимо уривок з листа, щойно отриманого з України:

„Наприкінці червня цього року небо ніби отворилося і Божа Мати стала на балькончику, а двері в капличку самі відчинилися. До середини ринули люди і натовпом почали брати воду з кринички, яка була замкнена в церковці. Правда, надійшла міліція і встановила порядок, щоб воду брали по черзі. Восьмого липня прибув декан з Дрогобича і правив Службу Божу під каплицею, а в неділю, 10-го липня, Службу Божу вже правили три священики. В той день якраз у Римі святкували Тисячоліття Хрищення України-Руси. Нині церковця-капличка відкрита. І ще в нас відкривають інші церкви, що стояли замкнені. Люди ремонтують їх і моляться.

Дехто каже, що то представники влади відчинили капличку, але очевидці стверджують, що замок упав, коли біля дверей не було жадної людини і двері відчинилися ніби вітром. З тих пір капличку не замикали".

Мадярський журнал помістив статтю українського науковця

Кеймбридж, Масс. (ФК-У). — Журнал „Hungarian Studies", орган Міжнародної асоціяції мадярських студій, що виходить у Будапешті, помістив статтю проф. Юрія Перфецького з ЛяСалл університету в Філядельфії про Галицько-Волинський літопис і описи в ньому про Мадярщину і мадярів (том 3, ч. 2, 1987).

Д-р Перфецький є автором перекладу Галицько-Волинського літопису, який вийде друком у 1989 році у багатотомовому корпусі Гарвардської бібліотеки ранньої української літератури. Д-р Перфецький тепер працює над перекладом Гусятинського літопису (пам'ятка початків XVII століття), який також буде включений до ювілейної серії.

Раніше він переклав хроніку Биховця, українсько-білоруську пам'ятку початків XVI століття про Велике Литовське Князівство, яка також має появитись в 1989 році у ювілейній серії УНІГУ.

Папа висвятив чотирьох українських священиків

Рим. — Як інформують „Вісті з Риму", під час торжества ієрейського рукоположення69-ох священиків у Базиліці св. Петра 29-го травня ц.р. Папа Іван Павло II висвятив і чотирьох українських священиків: трьох ієромонахів Василіян — Григорія Гуньку, Теодосія (Романа) Ільницького, Григорія Романа Планчака та із Стемфордської епархії, священика Роберта Бачо.

Григорій Гунька належить до василіянської провінції у Бразилії. Т. (Роман) Ільницький, роджений у Польщі, переїхав до ЗСА і належить до тамошнього протоігуменату. Отець Г. (Роман) Планчак, ЧСВВ, родився у Боснії, Югославія де й працюватиме після завершення своїх богословських студій в Римі. Р. Бачо роджений у ЗСА, є священиком Стемфордської епархії.

В Рочестері даватимуть курс про Україну

Рочестер, Н. Й. — Стейтовий нюйоркський університет, Брикпортський коледж, вводить новий курс „Український досвід", що дасть студентам три кредити.

Цей курс викладатиме англійською мовою проф. Володимир Пилишенко. У вівтірки від 7-ої до 10-ої год. вечора, від 2-го вересня до 16-го грудня в бібліотеці української католицької школи св. Йосафата, 490 Ридж ровд, в Рочестері. Курс включатиме: вступ до фізичної, культурної і політичної географії України. Крім того, курс охопить і такі ділянки: історія, політика, релігія, мистецтво та фолкльор, а також — життя українців в Україні й Америці.

Для отримання докладних інформацій і реєстрації слід телефонувати на числа: (716) 395-2711 або 395-5724, або 1-800-521-0092. В питаннях курсу слід телефонувати до проф. В. Пилишенка на число: (716) 637-4867.

Всеканадське відзначення Тисячоліття відбудеться в Оттаві

Оттава (С. Яворський). — Крайовий Комітет Тисячоліття Комітету Українців Канади остаточно оформив програму святкування великого ювілею, яке відбудеться тут 6-го, 7-го, 8-го і 9-го жовтня ц.р.

Відкриття святкувань відбудеться о 7-ій годині вечора в четвер, 6-го жовтня, в залі конфедерації канадського парляменту. Посол Андрій Вітер буде господарем прийняття на цьому відкритті.

У п'ятницю, 7-го жовтня, відбудеться науковий симпозіюм на тему „Християнство в українській історії та культурі". Симпозіюм, організаторами якого є проф. Ірина Макрик і проф. Богдан Боцюрків, відбудеться в Оттавському університеті. Участь братимуть українські і неукраїнські академіки і науковці. Буде чотири сесії, які триватимуть від 9-ої години вранці до 6-ої години вечора. В нарадах і дискусіях братимуть участь такі професори і науковці: о. д-р Йосип Андріїшин (ректор Семінарії св. Духа в Оттаві), проф. Леррі Блек (Карлтонський університет в Оттаві), проф. Б. Боцюрків (Карлтонський університет в Оттаві), проф. Богдан Будурович (Торонтонський університет), проф. Іван — Павло Гімка (Альбертський університет в Едмонтоні), проф. Гарві Ґолдблат (Оттавський університет), проф. Павліна Левін (Гарвардський університет), проф. І. Макарик (Оттавський університет), проф. Ярослав Розумний (Манітобський університет), проф. Франко Сисин (Гарвардський університет) д-р Роман Сольчаник (Радіо „Свобода"), проф. Ігор Шевченко (Гарвардський університет) і проф. Роман Єринюк (Інститут св. Андрея, Манітобський університет).

Спонзорами цього симпозіюму є факультет мистецтв Оттавського університету та Інститут советських і східньоевропейських студій Карлтонського університету в Оттаві при співучасті Української Шевченківської Фундації.

Увечорі того самого дня в готелі Вестін відбудеться святочний бенкет, на якому промовлятиме прем'єр-міністер Браєн Малруні. Під час бенкету буде драматична інсценізація на тему хрищення України, під проводом Анни Троян.

В суботу, 8-го жовтня, в 11-ій год. перед полуднем, відбудеться посадження пам'яткового дерева (канадського дуба) в одному з найкращих парків Оттави. В церемонії посадження братимуть участь: Джін Піґот, голова Крайової столичної комісії, Джим Дюрел, посадник Оттави, д-р Петро Саварин, Президент Світового Конгресу Вільних Українців і д-р Дмитро Ціпивник, президент Комітету Українців Канади.

При такій нагоді буде відкрита меморіяльна таблиця з відповідним текстом яка пригадуватиме мешканцям Оттави, як також численним туристам, про цей великий ювілей.

В год. 2-ій по полудні Митрополит Української Католицької Церкви Максим Германюк, Митрополит Української Православної Церкви Василій Федак і пастор Української Євангельсько-Баптистської Церкви, о. Йосафат Іваськів відправлять соборний Молебень на парляментарній площі. О 3-ій год. на тій самій площі відбудеться з'їзд української молоді з цілої Канади, який організує Орест Гарас із СейнтКа

(Закінчення на стор. 3)

Афганці гинуть від совєтських мін

Женева. — Андреас Кольшутер, представник іранського принца Садрудділна Аги Хана в Женеві, заявив кореспондентові газети „Ню Йорк Таймс", що в Афганістані вбито або скалічено мінами близько 25,000 людей. Як довголітній працівник ООН, Кольшутер затурбований цією трагедією афганського народу і збирає групу спеціялістів для навчання афганських втікачів розрізняти й обходити заміновані поля, а також унешкоджувати міни. За його словами, майже 50 осіб підриваються на мінах щотижня.

Група військових американців, яка їздила до Афганістану вивчати цю проблему, вважає, що совєтські війська залишили на афганських полях коло 16 міл. мін. Це вдвічі більше, ніж досі вважала американська розвідка.

Кольшутер розповідає, що совєти вистрілювали міни з ракет або розкидали їх безладно з гелікоптерів і часто не складали карт мінних полів. Це призводило до того, що совєтські вояки не раз самі підривалися на власних мінах. Експерти вважають совєтські міни дуже небезпечними через їхню підступно хитру структуру. Справа в тому, що міни, зроблені з плястмаси, неможливо відшукати за допомогою існуючих міношукачів.

Американський військовий спеціяліст Ерік Макгрет заявив: „Наскільки мені відомо, жадна армія світу не має приладу, здатного безпомилково відшукати міни, зроблені не з металу". Як повідомляє американська розвідка, протитанкові міни у великій кількості закладені навколо урядових та військових об'єктів, летовищ, електростанцій тощо. Також закладено мільйони протипіхотних мін навколо селищ, доріг і криниць.

За межами Афганістану нині перебуває понад п'ять мільйонів афганців, котрі мають намір повернутися на батьківщину наступного року після остаточного виводу совєтських військ з Афганістану. В багатьох країнах Заходу — Франції, Англії, Норвегії, Туреччині, Італії та інших — створюються гуртки експертів для того, щоб навчати афганців віднаходити та знешкоджувати міни після повернення до Афганістану.

В травні цього року Едуард Шеварднадзе заявив державному секретареві Джорджові Шулцові, що залишені міни не становлять загрози для афганських втікачів, які будуть повертатися на батьківщину, оскільки міни самознищуються по кількох днях після закладення. Проте, як повідомляє газета „Ню Йорк Таймс", експерти встановили, що ці міни не тільки не самознищуються, а будуть вибухати ще протягом десятиліть і на них підірветься не одна сотня людей.

У СВІТІ

ПРЕДСТАВНИК СЛУЖБИ іміграції і натуралізації стейту Ню Йорк повідомив, що 19-річний кубинський громадянин Марсель Бернардо перейшов канадсько-американський кордон і попросив політичного притулку в ЗСА. Батько Марселя Франсіско Бернардо займає відповідальний пост у міністерстві зв'язку Куби. Бернардо — молодший вчився у Східньому Берліні. Там йому вдалося купити авіяційний квиток у Канаду. Інспектор служби іміграції в Баффало повідомив, що американські власті вирішують справу про надання Бернардо статусу політичного втікача.

У СЕРЕДУ, 17-ГО СЕРПНЯ, В річницю смерти заступника Гітлера у справах партійної роботи Рудольфа Гесса, на вулицях західньонімецького міста Вунзідель, на цвинтарі якого похований цей нацистський діяч, появилися 15 італійських громадян з прапорами, на яких були зображені нацистські символи. Італійцям не вдалося дійти до цвинтаря. Всі вони були заарештовані місцевою поліцією і обвинувачені в порушенні заборони на проведення маніфестації. Місцеві власті були попереджені, що від 500 до 1,000 неонацистів мають намір відзначити річницю смерти Р. Гесса. Рік тому Р. Гесс в таємничих обставинах помер у берлінській в'язниці Шпандау. За офіційною версією, він покінчив життя самогубством.

У ЗАЯВІ, ПІДПИСАНІЙ керівниками підпільного чехословацького правозахисного руху „Хартія-77" і приуроченій до 20-ої річниці окупації Чехо-Словаччини військами Совєтського Союзу та інших комуністичних країн, міститься заклик до СССР „визнати свою вину" як за розгром „Празької весни" 1968 року, так і за ті труднощі, з якими Чехо-Словаччина зустрічається в даний час. Представники „Хартії-77" мають намір передати свою заяву в совєтську амбасаду в Празі, якщо вони залишаться на волі. Кілька відомих чехо-словацьких дисидентів дістали повідомлення властей з вимогою залишити Прагу в дні річниці совєтської окупації. В заяві сказано, що військова операція, здійснена Совєтським Союзом в Чехо-Словаччині в 1968 році, стала своєрідною увертюрою до наступних акцій: окупації Афганістану, розгрому „Солідарности" і встановлення у Східній Европі атмосфери залякування. У заяві міститься також заклик назвати імена тих чехо-словацьких керівників, які, якщо вірити офіційній совєтській версії, „запросили" в свою країну в серпні 1968 року окупантів зі Совєтського Союзу та інших країн Варшавського Пакту.

МУДЖАГЕДІНИ, ЯКІ ДІЮТЬ в околицях міста Кундуз, збили ракетою військово-транспортний літак АН-32, який доставив підкріплення. На його покладі було 39 осіб. В літак попала ракета, мабуть „Стінгер", і всі загинули. Як повідомляють західні дипломати, навколо Кундуза продовжуються спорадичні бої, але саме місто перебуває під контролею урядових військ. Партизани захопили його дві години після того, як місто залишили совєтські війська і утримували Кундуз один-два дні. Партизани, які увірвалися у Кундуз, звільнили ув'язнених місцевої тюрми.

ПОНАД 4,000 ГІРНИКІВ вугільної шахти „Липневий маніфест" недалеко міста Яшембе-Здруй на південному заході Польщі, оголосили страйк і зайняли підприємство, вимагаючи визнання незалежної профспілки „Солідарність", забороненої урядом у 1981 році. На знак солідарности зі страйкуючими гірниками оголосили страйк робітники вугільної шахти „Морцінек", що знаходиться 20 км від шахти „Липневий маніфест". Представник страйкового комітету сказав, що робітники підтримують політичні вимоги, висунуті їх товаришами. Над будинком управління шахти піднято великий біло-червоний національний прапор. До страйкарів приєдналися портові робітники Щеціна. Уряд негайно оголосив усі страйки „незаконними", назвавши новий спалах страйкового руху в Польщі „політичною провокацією".

ДЖ. БУШ І Д. КВЕЙЛ ПРИЙНЯЛИ НОМІНАЦІЇ

Кандидати з дружинами після номінації в Ню Орлінс.

Ню Орлінс, Ла. — У четвер, 18-го серпня, промовами кандидата на президента ЗСА Джорджа Буша та на віцепрезидента Дена Квейла, під безустанні та розентузіязмовані оклики і оплески учасників крайової республіканської конвенції, завершився її четвертий і фінальний день.

Віцепрезидент Дж. Буш, прийнявши номінацію на президента Америки виголосив, як про це пізніше завважували телевізійні та газетні коментатори блискучу, найкращу із своїх промов перетканy поетичними висловами, гумором, підкресленими льояльности до президента Рональда Регена, як і саркастичними завватами на адресу своїх партійних опонентів, без називання їхніх прізвищ. Віцепрезидент заявив, що в майбутньому він буде старатися не лише затримати дотеперішній економічний ріст і мілітарну силу, до росту яких після фіяско Джіммі Картера, причинився Уряд Регена, але й приобіцяв „повести Америку вперед, завжди вперед". Він теж приобіцяв ніколи не підносити податків громадянам ЗСА та встановити нові місця праці 30 мільйонів затруднень. Він теж, не зважаючи на контроверсію довкола особи Д. Квейла відносно його служби в Крайовій Гвардії, замість військової його повинности у В'єтнамі, твердо і рішучо обстоював своє становище щодо вибору сенатора, як партнера в його штабі. Однією із найважливіших завваг коментаторів була ця, що промова Дж. Буша відкрила його як „людину із своїм" власним обличчям, своєю власною ідентичністю".

Сенатор Ден Квейл у своїй промові перш усього підкреслював свою напoлегливу і послідовну працю на шляху до поглиблення своєї освіти та політичної кар'єри. Під безустанні оплески публіки він заявив, що він гордий, що шість років він служив у Крайовій Гвардії, як і мільйони інших американців. Схвалюючи зріст ЗСА у кожній ділянці за урядування Регена-Буша, він сказав, що в майбутньому, коли виберуть Буша-Квейла „американці будуть найсильнішим народом на землі". Під час них його слів присутні скандували „Ю-Ес-Ей". Д. Квейл заявив, що його ідеалами і найважливішими постулятами, якими він буде керуватись, якщо американський народ вибере його на віцепрезидента це: свобода, яка є основою існування народу; родина, яка є серцем кожної нації і майбутнє, яке усоблює надію і створює нагоду, щоб побудувати сильну економіку ЗСА, встановити якнайбільше місць праці для громадян та інвестувати грошовий капітал у крайову військову оборону. „Прямуймо до перемоги!" цими словами Д. Квейл закінчив свою коротку, але сильну промову.

Перед Джорджем Бушом і Ден Квейлом ще довга і важка дорога завзята виборча кампанія, яка розпочинається „походом" на західні стейти Америки.

В АМЕРИЦІ

АМЕРИКАНСЬКЕ ПОСОЛЬСТВО в Москві з липня ц.р. припинило оформлення документів для совєтських громадян, що бажають отримати статус політичних втікачів. Це було спричинене тим, що Державний департамент, який відає еміграційними справами, вичерпав призначені на цей рік фонди. Часопис „Вашінгтон Таймс" повідомив, що, починаючи з цього тижня, поновиться оформлення документів в наслідок того, що вірменські громади і родичі вірменських емігрантів в ЗСА, приблизно 3,000 яких чекають на американські візи в СССР, погодилися оплатити кошти для більше ніж половини бажаючих виїхати в Америку. Державний департамент заявив, що фінансові труднощі були викликані тим, що різко збільшилася кількість бажаючих емігрувати в Америку. Протягом року до вересня 1987 року, наприклад, американське посольство в Москві видало 1,800 виїздних віз, а з вересня до червня цього року кількість віз збільшилася до 9,400.

П'ЯТА, „ПРОЩАЛЬНА" ЗУСТРІЧ на вершинах між президентом Роналдом Регеном і генеральним секретарем ЦК КПСС Міхаїлом Ґорбачовим відбудеться можливо у вересні ц.р., або принаймні перед сесією Генеральної асамблеї ООН восени, згідно зі словами неназваного високопоставленого працівника в Адміністрації. Це було б великою підтримкою Республіканській партії у президентських виборах, але не менше користи принесла б така зустріч і для совєтських лідерів. Совєтський Союз настоює на цій зустрічі і навіть запропонував, що вона може відбутися в ЗСА, бо, мовляв, відомо, що президент Реген не хоче виїжджати в довгі подорожі. Підтримують цю зустріч Перша Лейді Ненсі Реген і віцепрезидент Джордж Буш, хоч Державний департамент великого ентузіязму з цього приводу не виявляє.

КАТОЛИЦЬКА ЦЕРКВА св. Івана в Лаббок, Тексас, стала місцем паломництва, коли рознеслася вістка, що парафіянам цієї найменшої римо-католицької парафії об'явилася Діва Марія і передавала їм послання. Розповіді очевидців разом із світлинами зберігаються у парафії до часу, поки парох церкви о. Джозеф Джеймс передасть їх Ватиканові, як доказ того, що не тільки в Люрді трапилося чудо, а трапилося воно і в Лаббоку, Тексас. 15-го серпня на свято Успення Пречистої Богородиці до цього містечка з'їхалося 12,000 паломників з усіх кінців ЗСА.

ГУБЕРНАТОР АЛАБАМИ Гай Гант заслужив репутацію „дощодавця". Останнього місяця 24 години після того, як губернатор — фармер і баптистський пастор, — розпочав по всій Америці молитви за полегшу від посухи, полили дощі в Алабамі, які ще й досі не припинилися.

ШЛЯХАМИ ПРОФЕСІЙНИХ УСПІХІВ

Із мандрівок сучасного Одиссея

Джерзі Сіті, Н. Дж. (О. Кузьмович). — Коли ми вирішили йти на розшуки за молодими українськими професіоналістами, щоб робити з ними ж інтерв'ю та інформувати про них з певною гордістю наших читачів, ми ніколи не сподівалися, що одним із перших таких буде людина, що не лише здобула видатне місце у своїй професії, але й пережила у своєму недовгому житті стільки пригод та стільки бачила, що іншому взяло б хіба цілі два життя на це.

Іван Гевко

Д-р Іван Гевко, про якого наш щоденник писав в 1985 році у зв'язку з його перебуванням в Аргентині, закінчив середню школу у 1975 році і в наступних десяти роках поруч із студіями проїхав дослівно цілий світ. Він радо та з гумором розповідає про свої численні пригоди на цій Одиссеєвій мандрівці і нам доводиться більше слухати, як питати про те, що він пережив.

Довідуємося, що після закінчення середньої школи, коли йому було 18 років, батько вирішив, що йому варто „пізнати світ" та вислав його на першу поїздку до Европи. Але молодий подорожник занюхавши раз пригоди, як сам каже — рішив, що їздити по світі можна дуже дешево, тільки треба мати до того охоту. А все ж таки здається не кожний зуміє так, як він, маючи в кишені 50 ам. долярів переплисти з Кейп Тавн у Південній Африці до Уругваю та ще і заїхати „на палець" до Аргентини. Але це було вже у дальшому, здається, третьому, етапі мандрівок нашого новітнього Одиссея, а ми хочемо знати хронологічно як розвивалося його пригодницьке життя.

Отож довідуємося, що І. Гевко після закінчення коледжу Гемилтон і курсів українознавства в Гарварді дістав на два роки стипендію Маршала на студії в Оксфорді до магістерської праці, темою якої були жидівсько-українські відносини у добі Центральної Ради. З того приводу він в часі студій в Оксфорді поїхав на два місяці до Ізраїля, де працював в кібуці, щоб пізнати краще жидівські обставини. В тих двох роках побував також чотири місяці в Азії.

Однак найцікавіша мандрівка була після закінчення студій в Англії, коли він із семеро іншими студентами (троє дівчат та п'ять хлопців) рішили купленим в Англії давнім військовим вантажником відбути подорож по Африці. Почали вони з Альжиру, де їм доставили кораблем це вантажне авто, і вони переїхали північну Африку, відтак центральну аж до південної продовж сімох місяців пригод, переживань і різних затримок. Ось на сагарській пустині авто попсувалося і вони мусіли чекати аж привезуть з Англії відповідну частину, в Мозамбіку напали на них

(Закінчення на стор. 3)

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc at 30 Montgomery Street Jersey City N J 07302
Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Subscription 1 year — $40 00 6 months — $22 00 3 months — $12 00
UNA members 1 year* — $15 00 Change of address — $1 00 Make check or money order payable to Svoboda

Postmaster Send address changes to:
Svoboda 30 Montgomery Street Jersey City N J 07302
Tel (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City N J

Передплата на рік $40 00 на півроку — $22 00 на 3 місяці — $12 00
Для членів УНСоюзу $15 00 річно За кожну зміну адреси — $1 00
Чеки і money orders виставляти на "Svoboda"

P O Box 346 Jersey City N J 07303

Чистка у совєтських публічних бібліотеках

Недавно читали ми в совєтській пресі вістки, що приготовляється нове „виправлене" видання „Большої" енциклопедії. Можна було цього сподіватися, бож у попередньому виданні пропущено деякі прізвища розстріляних Сталіном комуністичних достойників, зате прославлювано під небеса Йосифа Віссаріоновича Сталіна, на якому тепер не залишають сухої нитки. Але ось у минулому тижні в рубриці „Листи до Редакції" московських „Ізвєстій" появився лист одної бібліотекарки публічної бібліотеки на Криму, яка інформує, що дістала наказ викинути з тамошньої публічної бібліотеки твори і документи цілого ряду комуністичних вельмож з ери перед Міхаїлом Ґорбачовим. Такими проскрибованими тепер особами є Леонід Брежнєв і Константин Черненко, колишні перші секретарі компартії СССР, Міхаїл Суслов, який довгий час був партійним ідеологом, Віктор Ґрішин, колишній головний секретар компартії Москви та ще інші, ближче неназвані.

Московський кореспондент „Н. Й. Таймсу" у своїй довгій кореспонденції на цю тему в названій газеті з 17-го серпня ц. р. правильно зауважив, що такого наказу чистки у публічних бібліотеках не міг би видати хтось із нижчих клітин державно-партійного апарату без порозуміння чи ініціятиви найвищих кіл у Москві. У тому „Листі до Редакції" не кажеться, чи та чистка стосується всіх бібліотек у СССР, чи тільки публічних: кореспондент „Н. Й. Таймсу" висловлює свою думку, що у бібліотеках наукових установ чи високих шкіл, де історики нишпорять у пошуканці за джерелами, такої чистки не буде. Але є там інша цікава подробиця: у наказі виключити з бібліотек твори й архіви різних попередників Ґорбачова не названо Юрія Андропова, який прийшов був до влади після Брежнєва та перед Черненком і про якого говорили, що він протеґує Міхаїла Ґорбачова. Крім того, міністерство культури заявило, що буцім то, книжок не викидається, а тільки їх ховається, щоб було місце на нові.

Ця історія чистки з викиданням із бібліотек творів, авторами яких є однопартійні противники Ґорбачова, кидає світло на характеристичну рису всіх тоталітарних режимів. Пригадаймо, що після приходу до влади в 1933 році Адольфа Гітлера палили на костирях на публічних площах різних міст Німеччини твори авторів, які не були „чистими арійцями", а були семітського роду, дармащо збагачували німецьку літературу творами найвищої кляси. Таким чином, наприклад, спалили публічно твори Гайнріха і Томаса Манна, австрійського драматурга Шніцлєра, не кажучи вже про книжки комуністичних авторів, які — мимоходом кажучи — були також жидівського роду — Карл Маркс, Лібкнехт, Роза Люксембурґ.

У культурному світі такий підхід до друкованого слова — річ неможлива. Очевидно, свобода слова має теж свої межі, бо не вільно у затемненій і заповненій глядачами залі театру чи кінотеатру крикнути „Горить!". Але для друкованих речей нема обмежень. Критика може справедливо обезцінити твір порнографічного характеру чи такий, який пропаґує щось неморальне, неетичне, — читацька публіка може викинути нимилу їй книжку, але палили на кострі твори літератури чи науки з партійно-політичних причин — це можливе тільки у гітлерівській Німеччині, або комуністичній „Країні Рад".

Тепер іде в СССР така пресова нагінка проти Леоніда Брежнєва, що, за твердженням згаданого вгорі допису „Н. Й. Таймсу" в „листах до редакції" газета „Совєтская Культура" якийсь громадянин таврував скидання всієї вини за теперішнє лихоліття в СССР на Брежнєва. Мовляв, „винуваті тільки ті, яких вже нема, а не винуватий ніхто, хто ще живий". Можна здогадатися, що автор такого листа належить до табору Єгора Ліґачова, лідера внутрішньо-партійної опозиції супроти Ґорбачова.

Люди в „совєтському раю" вже помудрішали. Вони вже збагнули, що їх систематично оббріхували і про відносини в самому Совєтському Союзі, і про дійсність поза Совєтським Союзом. Правда, ті, які тепер прибувають з СССР у відвідини до своїх рідних в Америці, все ще не вірять своїм очам, коли повести їх до будь-котрого „супермаркету" чи крамниці. Бувають все ще випадки, що такий гість із СССР недовірливо оглядає ті маси харчів і всякого краму, як ніби виставлених тільки на показ. Але правду каже українська народна приказка: Брехня має короткі ноги.

М. Мельник

НАЦІОНАЛЬНІ ІНТЕРЕСИ УКРАЇНИ

Виступи багатьох наших партійних літераторів та діячів культури на тему гласности — це, в основному, радість з того, що політична система СССР повертається від сталінізму і брежневізму до ленінізму. Цього роду зміна начебто дасть українцям можливість плекати і комунізм і національну культуру. Та на жаль, люди ті роблять враження, що, в основному, поворот до ленінізму є для них багато важливішим, чим можливість плекання національної культури.

У часах, коли українська національна культура зазнавала найбільш жорстокого тиску, коли за те, про що свобідно говориться сьогодні, можна було попасти на кілька літ до концтабору або принаймні втратити працю, вони, здається, й не думали про те, щоб працювати для повалення цієї політичної системи й для визволення своєї нації з-під російської окупації. Вони тільки боролись за поворот до ленінізму.

Той неймовірно вузьколобий спосіб думання ідеологічних фантастів знаменито ілюструє поведінка комісара народної освіти УССР О. Шумського. Він боровся за українізацію України. Коли Сталін прислав в Україну Кагановича, Шумський пробував переконати Сталіна, щоб українські большевики самі собі вибрали першого секретаря ЦК. Остаточно Шумського здеклярувано націоналістом і він просидів понад десять літ у концтаборах імперії. Після виходу на волю він залишився вірним своїм ідеологічним переконанням і просив Сталіна, щоб той його регабілітував. Коли з того нічого не вийшло, він поповнив самовбивство, та не з огляду на розчарування на тлі ідеологічному, а як протест, що партія його не хотіла регабілітувати. Яка колосальна різниця між ним і Хвильовим, який остаточно кличем „геть від Москви" поставив національні інтереси понад ідеологію. З точки зору українських національних інтересів, самовбивство Хвильового не пішло на марне.

Комунізм в економічно-соціяльній системі країни та „інтернаціоналізм" у міжнаціональних відносинах були впроваджені за допомогою брутальної сили маленькою горсткою переважно російських фанатиків. Завдяки варварським політичним традиціям Росії система втрималась дотепер. Та недавні економічні реформи в Китаю та СССР вказують на безглуздя і нежиттєздатність системи, що її можна було втримати досі тільки за допомогою таких „соціялістичних" та „демократичних" установ, як ҐПУ, НКВД, та КҐБ.

Два найбільш основні економічно-соціяльні принципи комунізму були: дохід у формі зиску вважався рабунком робітників і тому його треба було усунути, ліквідуючи приватну власність; другий принцип — це переконання, що заробітні платні мають бути такі самі для всіх. Другий принцип уже давно показався неможливим до здійснення і тому всі комуністи перестали про це говорити. Хоч колись дохід у формі зиску був червоною плахтою для комуністів, то під сучасну пору його впроваджують у життя всі комуністичні держави.

У СССР, завдяки новим людям у Політбюрі, цього року капіталістичну форму підприємств впроваджують на основі двох законів. Перший відноситься до маленьких — переважно родинних — підприємств, які в більшості мають займатись послугами. Другий закон — багато важливіший — дає можливість творити кооперативи майже в усіх секторах економії. Принаймні певна кількість кооператив може бути цілком подібна до корпорацій вільних економій Заходу. І в одному і другому випадку організатори є власниками фірм і різниця між доходами і коштами піде — після оплачення податків — до їхньої власної кишені. Вони вправді не будуть власниками землі, та довгореченцеві договори про винайм землі роблять проблему приватної власности землі менш критичною.

Недавно впроваджено теж закон про державні підприємства, на основі якого підприємства мали б стати фінансово незалежними. Та цей закон ніяких далекойдучих змін принести не зможе, тому що, в основному, державні підприємства й далі будуть мусіли виконувати центральні пляни і їхні господарські розрахунки будуть вестись на фальшивих основах штучних цін. Таким чином балаканина про дальший похід до комунізму, чи, останніми часами, поворот до ленінізму в економічно-соціяльній ділянці — це порожня фразеологія.

Тим часом у західніх країнах життєвий стандарт на особу є принаймні двічі такий високий чим в СССР. З огляду на те різні соціяльні забезпечення, старечі пенсії, винагороди для безробітних, лікарська опіка, є без порівняння кращі чим в СССР. Коли до того додати індивідуальну свободу, тоді цілком не диво, що підримка комуністичних партій і серед інтеліґенції і серед робітників злетіла до кілька відсотків.

На горизонті ніяких нових комуністичних економічних систем не видно, цебто, останніми часами ніхто ніякої утопії не видумав. Вони вже пробували все, що могли, і ніщо не працює. І тому немає найменшого сумніву, що скоріше чи пізніше уряду СССР чим далі, тим скорішим

(Закінчення на стор. 4)

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про молодь, що мандрує по світі

Куди влітку не поїхати — всюди зустрінете молодих мандрівників. І всі вони однакові — з великими наплечниками, у тенісівках, полинялих „джінсах", давно непраних сорочках, — байдуже чи Европа це, чи Америка. Єдине, що відрізняє їх одне від одного — це мова, але й тут не завжди можна бути певним звідкіля вони походять та яка їхня національна приналежність. Улітку, на якому знову переносимося на якийсь час у „стару" так добре знану Европу, з першою зупинкою у Парижі, молодь займає більшість місць. Перед нами, поруч і позаду — молоді хлопці та дівчата, що, либонь, знайомі поміж собою. Вони перекликаються англійськими словами — і зразу можна відчути чужий акцент. Та й цих декілька годин, коли ми щораз ближче Европи, усі вони переходять на французьку мову, розповідаючи про свої враження з мандрівки по Америці та горяч-останніх днів у Ню Йорку.

Цікаве, що спонукує цих молодих французів говорити чужою мовою, до цього ще й країни, що її вони зовсім не так то дуже шанують? Та ж нехіть до американців наявна у Франції дослівно на кожному кроці, а вже зокрема тепер коли поняття вартости доляра і незвичайного багатства Америки так змінилося.

Але молоді подорожні, здається, почуваються всюди добре і немов вдома, а англійська мова стала вже давно другою обов'язковою розговірною мовою у цілій Европі.

Перемішання рас, національностей і людей, здається посилюється, з кожним роком і витворює цей космополітичний характер молодших поколінь, який часом важко зрозуміти і сприйняти.

Він ще більше кидається у вічі, коли подорожувати в Европі потягами з одної країни в — другу. Потяги, як і залізничні станції по береги переповнені стандартно „умундурованими" молодими людьми. У них молодечі пашпорти, що їм відкривають дорогу в Західню Европу — вздовж і поперек за малі гроші, у них багато самопевности, охоти до пригод і до розмов. Ось до нашого переділу, яким їдемо в Західню Німеччину, з гуком і сміхом входять два молоді марокканці. Наплечники летять угору, за ними не надто „запашні" тенісівки і, мабуть, підхопивши неособливо прихильні погляди нашої сусідки — француженки і вони запитують французькою мовою — чи ми ними невдоволені, а як так — чи мають перенестися в інше купе. Наша сусідка негайно цьому заперечує і це спонукує марокканців до пожвавленої з нею розмови. І вони безнастанно сміються, жартують, випитуються її про все, а відтак виймають їжу — і за східнім звичаєм все ломлять на куски і їдять пальцями, не забуваючи, однак, простягнути їжу і до сусідки. Коли наша сусідка висідає і ми залишаємося з молодими марокканцями в переділі, стає трішки „омкно", тим більше, що хлопці зразу переходять на арабську мову, і жваво вимахуючи руками, говорять безустанку, дивлячись у мою сторону. Вкінці один виймає арабсько-англійський словник і доконечно старається увійти з нами в розмову. Трохи жестами, трохи ламаними реченнями він розповідає, що він студент біології (а в нашій уяві ми бачили в ньому члена терористичної організації!) і дуже хотів би студіювати в Америці. На доказ показує брошуру з Каліфорнії з інформаціями, як можна дістатися туди в університет. Однак, як він каже, — він ще не знає мови, а до того ж у нього немає грошей на перебування. Але тепер він мандрує з товаришами; проїхали Францію, будуть у Західній Німеччині, а далі поїдуть до Данії. Звичайно, подорожують ніччю — тоді ж не треба пошукувати за нічлігом. Сьогодні виїнятково спатимуть на двірці у Франкфурті, — на таку евентуальність у них до наплечників прикріплені мішки до спання.

Коли червоне сонце ховається за придорожні ліси — наші веселі подорожні втихають, а відтак стають при вікні вагона і затягають якусь сумну арабську пісню — чи може це вечірня молитва?

Цього не знаю, як і вони не знають, коли пояснюю, що я з України.

— „Украйне" — ніколи не чули.

Які, ми, одначе... дивні люди — так старші, як і молодші. Ми завжди хочемо, щоб увесь світ знав про нашу батьківщину, нашу мову і про наші стремління.

О-КА

Роман Кухар

ГРОМАДЯНИН І МИСТЕЦЬ

С. П. Василакі-Вожаківський, „Літургічні співи", грамота одобрення та благословення Митрополита Мстислава, портрет автора, музичний редактор Михайло Лев, його ж слово про композитора; альбомний формат, тверда обкладинка в червоному полотні зі золотими відтисками, Кліфтон, Ню Йорк, 1988, ст. 80

Світлої пам'яті Симон П. Вожаківський був небуденною людиною, наділеною громадськими чеснотами й великим музичним хистом. Про його суспільну діяльність було широко відомо; про те, що був видатним диригентом парафіяльних та громадських хорів (наприклад, Митрополичого хору Української Автокефальної Церкви в Україні, очоленої Митрополитом Полікарпом, чи великого хору ім. Миколи Леонтовича) знали члени його ансамблів, разом з авдиторією їхніх концертів; але що проф. Симон Вожаківський водночас теж пильно займався композиторською творчістю в галузі церковної та світської музики, про те говорилось хіба, що лиш у колі його приятелів і між знаючими людьми його вужчої громади. А шкода, бо його музичні твори, як от хорові частини св. Літургії чи сольоспіви з достроєм фортепіяну на тексти українських поетів, заслуговують на ширшу увагу нашого громадянства. Треба завдячувати дружині композитора, Марії Вожаківській, коли його композиторську творчість урятовано для майбутніх поколінь, бо саме її заходами появились два збірні музичні твори покійного мистця і творця нетлінних культурних вартостей, що сам так передчасно зійшов з цього світу в 1984 році. Симон Вожаківський походив зі священичої родини о. Петра й паніматки Зінаїди, що осіли до часу большевицьких репресій їхньої сім'ї у Кіровоградщині. Національні й музичні традиції Вожаківських плекали вдома й вони передавалися з роду в рід. Поки Симон став диригентом, його батько й дядьки-священики займались диригентурою побіч свого духовного звання, а згодом перейняли любов до хорового мистецтва його брати-дириґенти, Олександер та Микола, що обидва впали жертвами єжовського терору. Трагічні події переслідування большевицькою владою не минули й решти родини, чиї члени згинули по тюрмах, застінках і на засланні. Зберігся при житті лиш наймолодший в родині Симон.

Симон Вожаківський відомий зокрема, як надхненник та організатор в Краю й на еміґрації концертів Миколи Леонтовича, який теж загинув з рук большевицького опричника в 1921 році. Особлива любов Вожаківського до музики геніяльного композитора у стилі української народної музики, одного з найкращих знавців і творців нашої народної пісні, автора славного у світі „Щедрика", виводиться ще з музичного домашнього гурта Вожаківського, що так і називався ансамблем ім. Леонтовича (Гл.: „Микола Леонтович", збірник на пошану великого українського композитора; матеріяли зібрав і впорядкував проф. Симон Вожаківський. Ню Йорк, 1982, ст. 112).

„Літургічні співи" М. Вожанківського належать до серії видань УАПЦ у ЗСА, присвячених 1000-літтю християнства Руси-України. Зібрані тут богослужбові хорові співи в кількох варіянтах („Велика ектенія", „Благослови, душе моя, Господа", „Слава Отцю і Сину", „Блаженні", „Прийдіть, поклонімось", „Святий Боже", „Алилуя", „Херувимська", „Вірую", „Достойно", „Отче наш", ітд.) виявляють основні прикмети східньо-православної традиції в церковних наспівах, а в мелодійних засобах і в гармонійній структурі композицій вони близькі до музичних метод Леонтовича й Кошиця.

Спокійно, зрівноважено підноситься провідна лінія у мелодійному веденні голосів окремих частин Літургії Вожаківського, змагаючись від речитативних початків до образних, настроєвих уступів „Херувимської", повних виразу зречення, у таких фразуваннях, як „відкладемо житейські піклування", чи кінцевого тріюмфу на високому „А" в реченні „Тройці животворчій пресвяту пісню співаємо". Драматична напруга в Богослужбі досягає свого верішка в мелодійному „Достойно є", а особливо в маєстатичному „Отче наш". Літургійні співи Вожаківського оновлять і збагатять репертуар церковної музики в осередках наших поселень.

* * *

С. П. Василакі-Вожаківський, „Пісні та романси на тексти українських поетів". Асоціяція Діячів Української Культури. Музичний редактор Михайло Лев, мистецьке оформлення Марти Анни Шраменко, з портретом композитора й уведенням від упорядниці Марії Вожаківської та вступним словом про автора з-під пера Михайла Лева. Кліфтон, ЗСА, 1988, ст. 79.

Збірник „Пісні та романси" включає оригінальні пісні-сольоспіви композитора, його маршові пісні й романси, скомпоновані на один голос (сопрано, тенор, ба-

(Закінчення на стор. 4)

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

ПРИЗНАННЯ ПИСЬМЕННИКА ПИСЬМЕННИЦІ

13-го серпня, у нещасливе число, в газеті ‚Свобода' було опубліковане оповідання під назвою „Вікторія". Число, може, й справді нещасливе (я цього не знаю), але газеті воно принесло щастя і не абияку честь: мати своїм автором такого талановитого письменника, яким є таємнича Марічка, не відмовився б жоден з найповажніших часописів на Вкраїні. Не знаю, чи це комплімент, але глибоко певен: сьогодні на нашій далекій Батьківщині літературних талантів не бракує і працюють вони на доволі високому рівні. Глибоко певен: оповідання Марічки на Вкраїні не пройшло б непоміченим. Сподіваюсь, мій літературний досвід дає мені право це стверджувати.

Дякую Вам, Марічко! Я впізнав у Вашому оповіданні свою матір — і був схвильований до сліз. Гадаю, Ви колись розкриєте свій псевдонім — справжньому письменникові немає причин за нього ховатися.

Роман С. Голіят

СПОГАДИ ЮРІЯ САМБРОСА

II.

Самброс, який ніколи не був членом жадної партії, дає точну характеристику комуністичного режиму в Україні, як також, свій вклад і своїх друзів у побудову й розбудову тої системи, в яку він наївно вірив. Як працівник народної освіти, він організував курси дерусифікації. До ідеї українізації зрусифіковані кола ставилися нетерпимо як до буржуазно-націоналістичної справи. Їм було зручно з російською мовою і перевчатися на українську — не хотілося. Ми тільки не могли передбачити, пише Самброс, що переслідування української інтеліґенції, ганебне ставлення влади до українців, що та задуха так довго протягнеться й закінчиться зі смертю Сталіна.

Він дає характеристику багатьох визначних осіб. Він особисто знав Бориса Давидовича (як письменник він пізніше став відомий під псевдонімом Антоненко-Давидович). Борис був розумний, високообдарований, талановитий, з усміхненим лагідним обличчям, енергійний, дошкульний на слово, завжди витриманий й культурний. Йому на той час було 22 роки (1899 р. народження). З українською літературою й поточними питаннями українського визвольного руху був прекрасно обізнаний. З політичними переконаннями марксиста й з українською душею. В роках 1931-32 Борис був відомим молодим письменником. Вже тоді органи влади морили його голодом, не даючи йому літературного заробітку. Борис цитує думки Маланюка, „галицького фашиста", який сказав, „що коли в народі немає вождів, його вождями стають поети". (стор. 158).

Хвильового він знав ще зі студентських часів. Був на його похоронах у Харкові, в юрбі літераторів, що похмурно йшли за труною. Подає характеристику Володимира Сосюри, Павла Тичини, Миколи Вороного, якого після повороту з еміґрації в Україну, заслали в Середню Азію. „Видно судилося йому скінчити життя не на Україні, а таки на чужій стороні, коли не в турецькій еміґрації, то на російському засланні".

Працюючи в окружному правлінні профспілки освіти, керуючи всіма професійними справами вчителів шкіл і робітників дошкільних та політосвітніх установ округи — „політичний режим, якому я віддано служив, зім'яв моє життя і кар'єру, без всякого глузду й справедливости". (стор. 171).

Там далі читаємо, що система політичного цькування тих часів набагато вбила його, його гідність, затримала розвиток його здібностей, його можливості дальшого інтелектуального зросту, його теплі надії на наукову кар'єру скалічила його долю.

Тому що Самброс служив офіцером, як змобілізований у денікінській армії, в 1924 році, його позбавлено виборчих прав, але дійсною причиною було те, що його уважали за небезпечного діяча українського руху. Після арешту й 20-денного слідства, Самброса, інспектора освіти й доцента дидактики в Сумському інституті, звільнено з тюрми. Щоб не мати „вовчий пашпорт", бо до інституту прийшов партійний викладач, він восени 1931 року подав директорові інституту заяву з проханням про звільнення за власним бажанням. Його праця „Система безперервного педагогічного практикуму" була єдиним підручником на Україні, й це допомогло йому, що він залишив Суми й дістав працю у Всеукраїнському інституті народної освіти ім. М. Скрипника в Харкові.

Як свідок арештів, розкуркулювання і вивозів на Сибір й систематичної русифікації України, заборони вживати в українській абетці букви „ґ", автор подає приклад, як можна вимовляти без букви „ґ" — ґніт і гніт? Це московське сталінське безправ'я довело до самогубства Хвильового, багатьох академіків і керівника ЦК ВКП(б) Скрипника. Терор існував в 1930-33 роках, в 1937 році, а потім також у 1940-41 роках. „Брешуть радянські історики, коли пишуть, що соціялістична революція була в історії людства порівнюючи безкровною революцією!", (стор. 258).

Згадуючи про голод, Самброс каже, що перша навала голоду — роки 1920-1922, обумовлювалася великою посухою; друга навала голоду — роки 1930-33 — виплива-ла з заходів уряду для здійснення масової колективізації селянського господарства, й третя навала голоду — в роках 1942-44, за доби Другої світової війни. Ця навала обумовлювалася війною й сталінським колгоспним устроєм. Покликуючись на невідомого поета, Самброс каже, що: „історія простить їм багато їхніх помилок і гріхів проти живих людей, але ніколи не простить і не повинна прощати смерть і страждання маси людей, скатованих отим ними викликаним голодом." (стор. (264).

У другому томі „Під небом Зауралля" Самброс оповідає, що на свій пашпорт він виїхав в 1933 році До Омська, щоб тим робом оминути репресій зі сторони комуністичного сталінського режиму. Сердешних українців, мов жидів, можна збирати скрізь по білому світі. Густими пригорщами історична доля порозкидала народ поза межі його рідної землі. Друга всесвітня війна 1940-1945 років кинула на Сибір величезну, ще небувалу в історії, хвилю виселенців з України: спочатку втікачів від німців, а згодом — адміністративних засланців.

Не знайшовши праці в Омську, він переїхав до Новосибірська. Не знайшов він нічого і в Новосибірську й рішив виїхати до Іркутська. Таких шукачів за працею було багато, переважно з рядів української інтеліґенції. Вагони до Іркутська були переповнені нацменами, тому він змінив свій маршрут на Свердловськ. По довших розшуках, приготувавшись покінчити самогубством, він дістав працю в Камишлові, на Зауралли. Коли жив на Уралі з кожним роком ставала яснішою думка, що треба буде вмирати під нерідним блідо-блакитним небом.

У Самброса збереглися 18 листів кореспонденції з Борисом Давидовичем зміст яких він подає у цій праці. Це одна четверта з усієї кореспонденції. Його мати, перед страхом сталінських трусів, спалила цінний архів. Збере-

(Закінчення на стор. 4)

Учительський семінар на Союзівці

Немає для нас всіх сумніву, що Союз — наш Батько, а Союзівка — наш клаптик України. За своє існування Союз домігся колосального розвою, подаючи не тільки забезпечення життя для своїх членів, а у громадському житті домігся пошани й гідного признання за свою роботу, в напрямі піднесення не тільки економічного стану нашого поселення, але також піднесення культурного рівня нашої діяспори, а в ділянці національної і політичної стихії, виплекав та оборонив нашу гідність, окремішність, а передусім поняття незаймаиної від нікого державности.

В загальному Український Народний Союз — це твердиня нашого українства, поза церковними і релігійними організаціями. Відомо, що Союз дбає про молодь, що є головним його кличем, а вславився давно Курсами Українознавства, й на сьогодні причинився до зорганізування шкільних працівників, щоб дати їм змогу підвищити на семінарах знання, а найголовніше — випрацювати однозгідну програму дисциплін, навчальних предметів та їх методичного примінення у навчанні.

Відомо, що навчання в наших школах базується головне на перестарілих підручниках, виданих в часах займанщини, або на еміграції, а тільки в рядигоди появляються підручники, головне для початкових кляс, та одиночні для навчання у вищих клясах.

Тут же, щоб зрівняти навчання на всіх поземах українознавства, вже четвертий рік проводиться на Союзівці вчительський семінар, завданням якого є при помочі фахових сил, дати слухачам основні інструкції у веденні поодиноких предметів з мови, граматики, літератури, історії, географії і мистецтва. Завданням відповідних викладачів стало дати змістовну й практичну субстанцію, щоб заіснувала однозгідність навчання у школах, а не доривочне або самовільне подавання матеріялу із всякого рода видань.

Тому за твердо встановленою програмою Шкільної Ради, кожний викладач мусить представити свій предмет у точно з'ясованому конспекті, без зайвих додатків і відхилень. Коли проф. П. Маляр викладає граматику, то вона зветься „нормативною", тому що він подає признану термінологію, відповідні, точно випрацьовані, правила і дефініції, закріпляючи їх добірними прикладами і домашніми роботами. Це не Панейко, Кислиця, Кисілевський, це оригінальний екстракт його досвіду, порів нань і пристосування, щоб всі слухачі засвоїли собі предложені тези.

Коли йде мова про історію, що в нашому запіллі дуже неясна через всілякі режимні напрямки, або цензури окупантів, тоді завданням прелегента є вільно, джерельно, беззастережено представити дану історичну подію, яка мала місце в нашому народі. Тут він ясно і недвозначно мусить

Учасники семінару на Союзівці.

дати всестороннє насвітлення, всеобразне поняття, що так „було, а не інакше". З такої лекції користають слухачі і, занотовуючи цей матеріял, без вагань і перекручень будуть готові передати своїм учням. Лекції д-ра Юрія Гасцького про впровадження христової віри в Україні, та її значення в культурнім, економічнім, політичнім і державницькім розвою Княжої доби від IX-XIII століть, подали прекрасний і знаменито з'ясований образ нашої держави, у зв'язку із світовими подіями цих минулих віків, і засіяли в умах слухачів поняття гордости і гідности за свою Батьківщину.

Другим таким оригінальним викладачем став д-р Тарас Гунчак, що без зайвих обиняків подав події Другої світової війни, в аспекті творення власної державни, у якій проводи окремих революційних партій, зокрема УВО-ОУН, стреміли до її реалізації.

Незвичайно переконливим був виклад д-ра Володимира Трембіцького, що визнаючи ролю трьох поколінь у наших визвольних змаганнях, сміло і без компромісів подав, щоб ми знали, хто з нами співпрацює, до кого нам треба звертатися, а головно рішати справи без скрупулів, і вродженої нам меншевартости. Хіба кожний згодиться на те, що наша рація стану мусить бути реально випрацьована, вміло зреферована, та настирливо представлена у відповідних дипломатичних чинників. Не треба тут додавати, що цей виклад викликав позитивну дискусію та однозгідність проявленої позиції прелегента.

В літературному маштабі проявив себе знаменитим інтерпретатором д-р Євген Федоренко, теми XX століття 20-их років. Тут довелось без засуду провести лінію поміж творчістю поодиноких письменників, та їх поставою відносно комуністичного режиму. Справа полягає в цьому, що наші письменники стояли на плятформі самостійної літературної творчости, вільної від московських елементів в принципі прямуючи до того, чого домагався наш нарід, а не партія. Ці настанови реалізувались в палких дискусіях „Плугу", „Гарту", „СУП", „Ваплі-те", що його серцем і трубадурами були М. Зеров та М. Хвильовий. Йде тут про це, щоб ми, сучасна генерація, не обмежували себе до тісного, ніби патріотичного загумінка, а вийшли на „широке море України", незнайомої, монолітньої, а надусе неустрашимої.

Хіба кожний, хто прочитає ці рядки, здогиться з нами, що це речі вагомі й актуальні для нас і всієї нашої інтелігенції, яку передовий кадр становлять учителі рідних шкіл, разом з цими, що репрезентують нашу науку на чужих навчальних установах.

У цей тиждень, не можна поминути енергійного викладача д-ра Ігоря Гурина з його історичними елементами у слов'янських граматиках, то це дасть нам всім образ, що ми багато скористали з наміченою ціллю.

У другому тижні доповнив наші знання д-р Леонід Рудницький, що говорив про християнську духовість нашої літератури. Нема сумніву, що наша література від самих початків базувалась на християнстві, і через тисячоліття задержала його, як стигму своєї творчости. Завдяки християнству ми вдержалися, як нарід, на поверхні життя Европи, хоча заливала її погубна інфільтрація наших безглуздних ідеологів і злощасних сусідів. Напевно будемо завдячувати д-рові Рудницькому неодин постулят правди, що збудував і увіковічнив нашу інтегральну літературну субстанцію.

Мали ми корисну нагоду почути д-ра Едварда Жарського, з його вказівками про викладання географії, до яких він заздалегідь додає багатий надрукований матеріял. Про елементи стародавної культури говорила мгр Ярослава Геруляк, як заокруглення до тих всіх програмових лекцій, що в засаді творять одну наукову синтезу. Цікавою та повчальною була лекція Стефанії Гнатенко, мистецтвознавця зі Львова, про музеї України взагалі та про мистецькі фонди Львівського Музею зокрема. Треба підкреслити, що на цьому семінарі пресутні три покоління інтелектуалів, вихованих під трьома займанщинами в Україні: члени великого „ісходу" на еміграцію, та тут уже роджені „американці". Саме вартість цього семінару в тому, що він зцементовує їх всіх під одним дахом і творить монолітний колектив для добра рідної школи. На дозвіл від Союзівки ми мали корисне з приємним.

М. Б.

Незабудьки св. п. О. Білинському

Св. п. О. Білинський

У понеділок, 30-го травня 1988 р., несподівано перестало битися серце Олександра Білинського. Це нещастя до глибини потрясло осамітнену дружину Стефу, дочок Лідію і Христину та найближчу родину в ЗСА і Канаді. Сумна вістка скоро рознеслася далеко поза українську спільноту в Алентавні. В середу, 3-го червня, відспівали священики з мирянами Парастас у похоронному заведенні й там прощав О. Білинського від церковної ради М. Ґолич, від ОДВУ А. Ґелетканич згадав чесноти його: соборник, громадський діяч, плекач і оборонець української культури, взірцевий муж, тато й дідусь. Наступного дня в церкві Непорочного Зачаття Пречистої Діви Марії правили заупокійну Св. Літургію отці Д. Ґурович і П. Литвин та враз із присутніми упрошували для покійного О. Білинського блаженного оглядання Бога. Отець парох підчеркнув чесноту святої віри в житті св. п. Олександра. Отець Петро — брат покійного — переповів як Божий ангол провадив упокоєного крізь бурхливі дороги життя... Кончина земної мандрівки була наскрізь християнська, він мав з чим стати перед трон Творця.

С. Білинський народився 10-го березня 1905 року в Стрийщині, Західня Україна. Успішно закінчив Вищий Інститут ім. М. Лисенка і дяківську школу у Львові. Відтак працював при парафіях в Старому Скалаті, Стрию, Товмачі. У Стрию організував церковний хор, дяківсько-диригентську школу, дякодиригентів округи Стрия. Кожного четверга „дяківка" в Стрию була місцем зустрічі дякодиригентів. У Товмачі провадить церковний і світський хори, заклав вишкільний центр дякодиригентів, організував духову оркестру. У Товмачі одружився зі Стефанією Чаплинською, та воєнна хуртовина загнала їх до Берліну. Там працював він також у референтурі Українського Допомогового Комітету, помагаючи нашим робітникам, яких німці запрягли до примусових робіт.

По війні під його фаховим проводом лунала українська пісня у церкві, школі та концертовій залі у таборі переселенців у Бургдорфі.

1949 року, прибувши до ЗСА, він віддавав з ентузіязмом всю свою енергію, знання та працю для добра наших громад як дяк і диригент. На різних місцях провадив при церквах курси українознавства, підготовляв аматорські вистави, виступав з концертами, виголошував доповіді тощо. У Алентавні він став ініціятором утворення Відділу Українського Патріяршого Т-ва, згодом був його головою до останньої хвилини життя. У місцевому ОДВУ також займав пост голови та був активним членом. За це й інше українська громада Алентавну ним тішилася, цінила його, шанувала та довго згадуватиме його діяльність.

Покійний О. Білинський був добрим мистцем живого слова, обдарований мило звучним ліричним тенором, щедрий в жертвенності, чесний та аристократ у поведінці. Любов до рідного обряду, культури, музики передав у спадок своїм дітям та внукам.

Тлінні останки покійника прийняла земля на цвинтарі св. Андрія Первозванного в Бавнд Бруку. Похоронний чин закінчено „Видиш, брате мій" за інтонацією А. Ґелетканича. Під час тризни промовляв від церковної громади М. Ґолич, від УПТ-ва Д. Хорват, від Золотого Хреста О. Старейко, яка на заклик М. Ґолича зібрала 590 дол. на потреби Т-ва св. Софії. А від ОДВУ А. Ґелетканич зібрав на „Новий Шлях" 110 дол. Від Товмачан говорила про покійного Ґранат. Зять покійника О. Клецор подякував учасникам похоронного чину за молитви, співчуття і зложені пожертви. За життя він любив ходити на проходи із О. Білинським, він їх ніколи на забуде, він буде тепер відвідувати могилу батька та брати його на духовні проходи.

У дев'ятий день за покійника відправлялася Св. Літургія, а у 40 день відправлялися три Св. Літургії: в Алентавні, Вашінгтоні та Римі. Владика Михаїл відправить Св. Службу Божу в Соборі св. Софії. Заслуговує згадати, що внуки Лілея (12 р.) і Лариса (9 р.) самі пожертвували на Св. Літургію, що правилися за любого дідуся. Чи це не живе свідчення релігійного виховання?

Молимо і благаємо Господа, щоб душу св. п. Олександра Білинського оселив у небесних хоромах, просимо благої помочі у Бога, до збереження християнських ідеалів та зустрічі в небі. Живемо вірою у воскресення мертвих.

Присутній

Із мандрівок...

(Закінчення зі стор. 1)

повстанці та перетримали якийсь час, в Судані мусіли будувати міст, щоб переїхати через ріку, а в Кенії частина із проґульковців зробила мандрівку в гори, на славну гору Кіліманджаро, при чому наш український мандрівник був одним із перших, що її здобув.

Повний пригод шлях закінчився щасливо в Кейп Тавні, на самому шпичку південної Африки і коли товариші І. Гевка повернулися до Европи, він із 50 дол. в кишені рішив шукати далі пригод. Перебуваючи у тому порті, він довідався, що саме в найближчому часі розпічнуться міжнародні перегони вітрильників до Південної Америки, які переводять щотри роки. Вітрильники вже готувалися до змагань, наш шукач пригод ходив чотири дні від одної залоги до другої, питаючи чи не потребують ще одного помічника. Як звичайно і тим разом щастя було біля нього, і в день початку реґатів, один із членів змагань, впившись впав із вітрильника і йому заборонили брати участь у змаганнях. Іван негайно зголосився на його місце і хоча він досі ніколи не провадив човна, його прийняли на реґат ще до того після 28-денної плавби, його залога виграла перегони. Опинившись в Уругваї, він автобусом переїхав до Буенос Айрес і там зголосився до української громади, яка його пригорнула. Це був саме час короткого воєнного конфлікту з Англією за Фалькляндські острови, але І. Гевко дістав працю учителя англійської мови в середній школі, сам вивчив за шість місяців плинно еспанську мову і, як завважуємо із його оповідання, запалав до Арґентини особливою симпатією.

Але бажання закінчити студії перемогло і І. Гевко повернувся до ЗСА та розпочав у Гарварді правничі студії.

Коли однак вже закоштує мандрівки, так як наш співрозмовець, то вже важко всидіти на місці. І тому розповідає нам далі наш співрозмовник при найближчій нагоді він поїхав на адвокатську практику до Еквадору, а відтак до Мехіко. Закінчивши право у 1985 році, знову вирушив в дорогу, тим разом вдруге до Буенос Айрес, де перебув чергові два роки на праці. Але тим разом він вже справді „вріс" у тамошні обставини так далеко, що з успіхом поруч із правом вибився у журналістиці, дописуючи до дуже відомого і популярного тижневика „Сомос" на різні політичні теми. На доказ І. Гевко показує нам відбитки статтей, які ми однак можемо лише подивляти, але ніяк не перечитати.

Саме у тих двох роках перебування в Арґентині І. Гевко брав також активну участь в українській громаді, про що й була обширна вістка у „Свободі". З великим сантиментом він згадує як їздив на відвідини до Місіонес, де український репортер Юрко Галанда робив з ним репортаж для місцевої телевізійної станції і як сердечно вітали його там українські поселенці, які хоча часом вже вживали еспанської мови, але почувалися українцями. Це саме українське „коріння" впізнав він на відвідинах Парагваю.

Після двох років в Буенос Айрес, І. Гевко захотів ще пізнати Бразилію, тому вивчивши португальську мову, перебув на адвокатській праці в Сан Павльо, майже повний рік. І там він „бавився" в журналістику та відомий щоденник „Folna de Sao Paulo" помістив його довшу статтю, про подорож по Африці.

Ця пригодницька подорож, вияснює І. Гевко, залишилася незабутнім спомином, враз із десятками цікавих знімок. Ми висловлюємо бажання колись більше почути і побачити про ці бурхливі місяці, але довідуємося, що наш гість має доповідь про це в еспанській португальській та англійській мовах, з якою виступав вже у різних країнах. Може отже колись буде і в Ню Йорку, щоб розповісти все, що пережив та записав у щоденнику?

Наразі він дуже зайнятий професійною працею, яку перебрав у Вашінгтоні. Він, маючи великий досвід в Південній Америці та знання мов, дістався до світової спілки 600 адвокатів, що має свої бюра по цілому світі.

Розуміється, наш молодий, надійний адвокат працює у відділі співпраці з Південною Америкою і частенько роз'їжджає.

Чи таке високе професійне становище у 30-му році життя його задовольняє, чи бажання мандрувати не переможе? — Питаємо нашого співрозмовника. Він сміється і при тому признає чи ледве довго видержить на одному місці — але може, яких два роки...

Слухати розповідей нашого новітнього Одиссея можна довгими годинами, але і йому, і нам час втікає. Ще на кінець ставимо йому одне питання: Котра із численних подорожей по світі залишила у нього найбільше враження? Він без надуми відповідає, що таки найбільш емоційним та зворушливим був для нього перший приїзд на Україну, де він двічі вже перебував.

„Коли я побачив напис в українській мові на летовищі — „вихід" — я почав плакати", — каже без сорому ця молода людина, що, пізнавши цілий світ, таки завжди повертається серцем і почуваннями до України.

Всеканадське...

(Закінчення зі стор. 1)

тарінс, Онт. Джеррі Вінер, міністер багатокультурности, промовлятиме до молоді. Організатори святкування очікують, що понад 10,000 людей будуть присутні під час Молебня і злету молоді.

Завершенням всеканадських святкувань тисячоліття в столиці Канади буде величавий концерт, темою якого є „Молитва подяки". Концерт відбудеться в оперній залі Державного центру мистецтв і в ньому візьмуть участь найкращі мистецькі сили Канади під керівництвом Андрія Тарасюка. Екзекутивним продуцентом концерту є Надя Дякун-Тібо. Мімі Кузик і Едвард Іванко, відомі актори театру і телевізії, провадитимуть програму.

Співатиме хор „Бурлака" з Торонто, під мистецьким керівництвом Олега Хміля, хор Кошиця з Вінніпегу, під мистецьким керівництвом Володимира Климкова, а на кінці програми Лаврентій Івашко з Оттави диригуватиме злученими хорами. Зі сольовими точками виступатиме віртуоз-скрипаль Степан Старик, популярна співачка модерного жанру з Монтреалю та відома співачка Ірина Вельгаш. Люба та Іринеї Жуки з Монтреалю гратимуть на піяно. Струнний квартет Орфорд, який вславився своїми виступами на цьому континенті і в Европі і який здобув багато нагород, братиме участь у концерті. Буде також балетний виступ, хореографом якого є Франк Августин.

Управа Державного центру мистецтв признала високий рівень програми концерту тисячоліття і обіцяла реклямувати його в своїх брошурах, які розсилаються по всій країні.

Після концерту буде прийняття у фоє Державного центру мистецтв.

В неділю, 9-го жовтня, в обох українських церквах будуть відправлені Архиєрейські Служби Божі.

ЗАХІДНІ ДИПЛОМАТИ і керівники муджагедінів в останні дні висловлюють здогад, що Москва прийняла рішення усунути афганського диктатора Наджібуллу. Вважають, що міністер закордонних справ СССР Едуард Шеварднадзе, перебуваючи в Кабулі від 4-го до 7-го серпня, вступив у довірочні контакти з кількома політичними лідерами, якими Москва, правдоподібно, має намір замінити Наджібуллу. Останній, як вважають, прийшов до висновку, що його армії не вдасться розгромити муджагедінів після відходу совєтських військ, і тому готовий тепер до якогось політичного вирішення конфлікту. Не виключено, що Москва і Кабуль мають намір прийняти плян створення „нейтрального тимчасового уряду". Цей плян був висунутий спеціяльним представником генерального секретаря ООН Дієго Кордовезом.

У ДЕСЯТУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
30-го серпня 1978 року
Незабутнього
МУЖА І БАТЬКА
бл. п. д-ра
Мирослава Орловського
за спокій Його душі просить молитися
дружина — ТАМАРА
з ДІТЬМИ і ВНУКАМИ

Д-р Мирон Боднар — новий очний спеціяліст

Д-р Мирон Боднар

Надзвичайно приємно мені писати про д-ра Мирона Боднара, який недавно закінчив спеціялізацію з очної хірургії і від 1-го серпня почав ординацію разом з д-ром Джозефом Норєгою в Медіна і Вадсворт, Огайо.

Д-р Мирон Боднар народився в 1956 році і є сином д-ра Володимира і Люби з дому Гурко. Середню освіту та школу українознавства закінчив матурою з визначним вислідом.

Під час середньошкільних студій одержав кілька наукових відзначень, а в тім Ренселір відзначення як відмінний учень в математиці і точних науках, та друге місце в Саєнс Фер Північно-східнього Огайо.

Опісля почав чотирирічні передмедичні студії у Кейнс Весторн Резерв університеті в Клівленді, які закінчив з вислідом „Сумма кум лавде". В часі студій став членом асоціяції „Фі Бета Каппа" та з огляду на свої високі оцінки був прийнятий передчасно на медичні студії в Кейс Вестерн університеті, які закінчив 30-го квітня 1982 року.

Після закінчення медичних студій, відбув один рік „феловшіпу" в фізіології очної ретини та чотири роки резидентури в офталмології у лікарні св. Луки в Клівленді. В часі спеціялізації мав кілька наукових праць і презентацій та одержав два відзначення.

Із студентських часів він є пластуном і філателістом та любить музику, спів, спорт і шахи.

Д-р Мирон Боднар одружений (з 1982 р.) з медсестрою Мартою, донькою д-ра Євгена і Галі Мартинюків. Ця дібрана українська пара має вже дві доні — Лярису і Наталку.

На закінчення висловлюємо велике признання їхнім батькам, що так гарно виховали і поженили своїх дітей, а молодому колезі складаємо щирі ґратуляції та бажаємо якнайкращих успіхів у його професійній і громадській праці!

Д-р Павло Пундій

Громадянин...

(Закінчення зі стор. 2)

ритон) із фортепіяновим дострoєм, а теж інші твори, здебільш аранжовані супроводи до мелодій різних авторів, наприклад, „Чуєш, брате мій", Л. Лепкого, на слова поета Богдана Лепкого. Більшість композицій створено до віршів Тараса Шевченка, Василя Симоненка, Марка Бoєслава, Валентина Мороза, Христі Алчевської, Миколи Щербака, Алли Косовської, Валентини Юрченко, Гната Лозенка-Діброви, Петра Ямняка.

Сольоспіви Вожаківського виявляють патріотизм і оригінальний стиль композитора. Замітні вони теж традиційними гармоніями, мелодикою народних пісень, відсутністю зовнішніх ефектів, чужих особовості прямодушної й негордовитої людини, якою був Симон Вожаківський, та характеристичною познакою мистця — узгідненням музичної образности творів зі змістом емоційної виразности. Хоровий досвід композитора знаменує зокрема техніку його дострою (супроводу), поліфонічного характеру, до відповідних вокальних партій. Глибокий ліризм проникає такі мелодійні місця в його сольоспівах, як от у „Пісне моя", де чітко-мольове озвучення унаглядню є повністю зміст слів про „терпіння без міри". Хроматичні хори в архітектоніці творів і рух здебільшого терціями в напрямі спадку мелодії надають композиціям особливої чуттєвої наснажености. Проте твори Вожаківського вимагають тонкого інтерпретатора, бо їх стиль не б'є на ефект, а на мистецьке поглиблення. Часті зміни тональности в окремих композиціях вказують на потребу індивідуальної інтерпретації цієї чи іншої частини цілости, від інтимнонастроєвого ліричного характеру в дуровій чи мольовій системі до більш динамічних проявів, або навпаки. Це зразково передане в вершковому визначенні поняття „України" В. Мороза, як „знамено сонячного приска на синьому небі". Панівний тон сольоспівів Вожаківського патріотичний, їхній стиль чуттєво-народний („Молитва за батьківщину", „Народ мій є", „Український Львів", „О, милий Боже України" тощо), що дуже сприяє їхньому поширенню серед нашої концертової публіки.

Національні...

(Закінчення зі стор. 2)

темпом будуть продовжувати поширювати інституції вільного ринку на цілу економію. І коли українські партійні літератори і діячі культури з передпотоповим способом думання вісімнадцятих років підтримують існування імперії, тому що її розпад означав би упадок комуністичної системи, тоді вони або не говорять того, що думають цебто є російськими вислужниками, або їхні ідеї чи фантазії засліплюють їхній розум.

Проблеми соціяльної несправедливости існували, існують, і будуть існувати. Та їх на Заході поступово розв'язують не за допомогою „диктатури пролетаріяту" та КҐБ, а затримуючи й індивідуальну свободу і національну незалежність. У такий самий спосіб працювала б теж і українська незалежна держава, в якій не треба було б жебрати в росіян чи їх колябораитів, щоб можна було вживати букву „ґ", чи замовляти українські часописи на російській мові.

Останніми часами завважується теж між українськими партійними літераторами і діячами культури велику радість з огляду на поворот до ленінізму в ділянці міжнаціональних відносин. Люди ті на ті теми говорять так, наче в СССР — це єдина альтернатива. Домагання чи боротьбу за українську самостійну державу вони вважають ворожою комунізмові, а то й українцям, націоналістичною затією. Не знати, чи цей спосіб думання, це ідеологічне засліплення, чи цілковита зневіра у власні сили, чи безхребетність, чи якась комбінація усіх трьох. Невже ж сьогодні інтелігентна людина в Україні не може завважити, що суть „інтернаціоналізму" встановляють росіяни на основі своїх імперіялістичних інтересів а тоді накидають його українцям усіми засобами, що їм стоять до диспозиції?

Наслідків цього роду політики „інтернаціоналізму" не важко не завважити. От, здібний письменник переконує читача, що Хмельницький ціле життя боровся за вічне „возз'єднання" з Росією. Навіть тепер у часах гласноти український режисер чи артист виступає проти своїх земляків, що стараються увести одномовність в українському кіні чи театрі. Український адміністратор відчиняє нову школу з російською мовою навчання, не зважаючи на протести батьків. Український журналіст у репортажі про Український Культурнологічний Клюб в Києві робить таку заввагу: „Як бачите, тут на всі лади повторюється „українська культура", „українська література". Просто українська і квит. І жодного разу — в контексті з визначенням „соціялістична", „радянська".

Коли від часів Леніна дотепер партія насаджувала „інтернаціоналізм" в Україні за допомогою поліції, війська, економічних погроз та винагород і привілеїв, то хто це робив? Українці? Білоруси? Грузини? Татари? Позбавлені національної приналежности комуністи? Чи росіяни? Це робили ті самі „інтернаціоналісти" — росіяни, які були російськими націоналістами-росіянами у їхніх відносинах з іншими комуністичними державами. Невже ж це можливо, щоб ті самі люди — на взір Джекеля і Гайда — були націоналістами супроти інших держав та інтернаціоналістами супроти українців? Я не думаю. Вони такі самі націоналісти назовні, як і внутрі і коректне окреслення „інтернаціоналізму" в Україні — це „русифікація".

При кінці липня на цю тему досить недвозначно висловився Ґорбачов. Під комуфляжом „інтернаціоналізму", він зробив такі завваги: „Націоналістичні пристрасті вигідні всім антиперебудовним силам. /.../ ...наш народ/ читай „російський народ"-ММ/, який нагромадив величезний інтернаціональний досвід, не дасть нікому посягнути на єдність нашого союзу (який може бути союз, коли є тільки один народ-совєтський народ — ММ) дружбу і братерство людей усіх національностей нашої Батьківщини. Треба ...посилити відповідальність за розпалювання національної ворожнечості (усі колоніяльні держави вживали і вживають того роду жаргон під яким криється брутальне насильство однієї нації над другою-ММ), за проповідь расової або національної винятковості. (...) Сьогодні ми повинні знову підтвердити й те, що належність до Комуністичної партії несумісна з націоналізмом і шовінізмом. (...) І не може бути ніякого виправдання для комуніста, який став на позиції шовінізму чи націоналізму (хіба, що він є росіянин в роді Ґорбачова чи його товаришів з Політбюра чи ЦК КПССР-ММ). По суті, це відхід від одного з найважливіших принципів (керованої росіянами — ММ) партії. Про це повинен пам'ятати кожен (зокрема український — ММ) комуніст.

Зразком для правдивого інтернаціоналізму є не СССР, а Европа, чи північний американський континент. Це суверенні держави, які з власної волі без найменшого примусу поволі резиґнують з частинок своєї суверенности, щоб скористати з вільного спілкування з сусідами та з великопростірної економії. Ніхто навіть не сумнівається, що кожний член європейської спільноти може в кожній хвилині її залишити. В дійсності, в деяких обставинах, не легко стати членом тієї спільноти.

І тому дійсно тяжко зрозуміти, чому та маса партійних літераторів та працівників культури принаймні потайки не підтримує ідеї самостійної української держави. Чому вони не перестануть святкувати перемоги Росії над Україною, чи закликати українську молодь до совєтського патріотизму, фальшувати українську історію, і представляти українському народові великі постаті минулого як подвижників вічної злуки з Росією? В українській державі вони не тільки не мусітимуть осмішуватись тороченням різних ідіотизмів про ленінську національну політику, а й зможуть свобідно пропаґувати комунізм стільки скільки схочуть. Їм напевно ніхто не заборонить видавати свої партійні часописи чи публічно домагатись усунення немилого їм уряду.

Спогади...

(Закінчення зі стор. 2)

жені листи відносяться до 1928-1934 років. То був такий клятий, страшний час, каже Самброс, коли з обережности не треба було вірити нікому, в що в той час не вірив Антоненко-Давидович. Щоб оминути арешти, Давидович в лютому місяці 1933 року кидає Україну й їде з Харкова в Середню Азію, в Алма Ату. В одному з листів Давиденко вичислює ряд заарештованих осіб, між ними: Курбас, Вишня, Пилипенко, Приходько, Бобинський, Гірняк і безліч інших — імена їх Ти ж, Господи, вєсі... В листі від 15-го липня 1934 року Давиденко закінчує свій лист рядками Сосюри (що до речі, збожеволів і сидів на Сабурці):

О, як крицево вірю я,
Що день визволення настане,
І шабля золота моя,
Мазепи гетьмана Івана,
Над трупом ката засія...

Коли після вбивства Кірова (спровокованого Сталіним) хвиля жорстокого сліпого терору залляла весь Совєтський Союз, заарештували й заслали Антоненка-Давидовича, поруч з багатьма іншими жертвами сталінського терору. Чутки казали, пише Самброс, що Бориса Давидовича відправили спочатку до Києва, там він бачився з жінкою і дітьми, а потім, зрештою, стежкою своїх багатьох товаришів пішов на заслання — у безвість і на смерть.

Після закінчення Другої світової війни хмарою посунули москалі на теплі посади та на солодкі українські хліба, їдучи туди здебільшого з почуттям зверхности до „хахлів" і з нехтуванням тубільчого населення, його мови та культури, несучи зі собою в подяку за хліб та сіль явочну зливу русифікації. (стор. 405).

А далі рясно посипалися репресії, примусові вивози й переселення з України. Підсумовуючи вищесказане, Самброс приходить до висновку, що Друга світова війна стала для України черговим історичним етапом вимушеного національного нівелювання та „общеруської" асиміляції.

Кінець.

ВІДІЙШЛИ
ВІД НАС

ОЛЬГА ГАЗУКА, член УНС Відд. 219-го Т-ва ім. М. Грушевського в Блумфілді, Н. Дж., померла 13-го липня 1988 року на 69-му році життя. Нар. 4-го жовтня 1916 року в Нюарку, Н. Дж. Членом УНС стала 1953 року. Залишила у смутку мужа Стефана. Похорон відбувся 16-го липня 1988 року на цвинтарі Ґрінвуд в Брикл, Н. Дж.

Вічна Їй Пам'ять!

Марія Т. Юров, секр.

ГРИГОРІЙ ГУСЕЛЬ, член УНС Відд. 291-го ім. Т. Шевченка в Клівленді, Огайо, помер 4-го липня 1988 року на 64-му році життя. Нар. 10-го березня 1924 року в Джефферсон, Огайо. Членом УНС став 1946 року. Залишив у смутку дружину Елсі, Ґеррі мол., Ґеррі і Террі. Похорон відбувся на цвинтарі Бруклин Гайтс в Клівленді, Огайо.

Вічна Йому Пам'ять!

Віра Напора, секр.

СЕМЕН МИХАЙЛИШИН, член УНС Відд. 320-го Б-ва Пресвятої Тройці в Балтиморі, МД, помер 17-го червня 1988 року на 77-му році життя. Нар. 1910 року в селі Галані, Україна. Членом УНС став 1975 року. Залишив у смутку дружину Софію, дочку Тетяну зам. Давінйон з мужем Джовом та дітьми Ларисою і Маркіяном і сина Романа. Похорон відбувся 23-го червня 1988 року в Укр. Національнім Мавзолею у Вашінгтоні, Д.К.

Вічна Йому Пам'ять!

Секретар

САВЧУК ЯКІВ, член УНС Відд. 139-го Т-ва „Укр. Духова Оркестра" в Чикаго, Ілл., помер 15-го липня 1988 року на 70-му році життя. Нар. 1917 року в селі Черемхів повіт Коломия, Україна. Членом УНС став 1965 року. Залишив у смутку дружину Марію, сина Петра, синову Шерин, внуків Елізабет і Катерину. Похорон відбувся 19-го липня 1988 року на цвинтарі Св. Івана в Твін Лейку, Ілл.

Вічна Йому Пам'ять!

Петро Питель, секр.

ВАСИЛЬ КУРІНОВСЬКИЙ, член УНС Відд. 230-го ім. св. Івана Хрестителя в Янгставні, Огайо, помер 13-го квітня 1988 року на 94-му році життя. Нар. 1-го січня 1894 року в Галичині. Членом УНС став 1949 року. Залишив у смутку сина Андрія і дочок Анну Пеллліно й Марію Янiс. Похорон відбувся 16-го квітня 1988 року на цвинтарі Кальварія в Янгставні, Огайо.

Вічна Йому Пам'ять!

Аннабелла Боровицька, секр.

СТЕПАН І. МОТОСКО, член УНС Відд. 230-го ім. св. Івана Хрестителя в Янгставні, Огайо, помер 16-го червня 1988 року на 63-му році життя. Нар. 21-го серпня 1924 року в Янгставні, Огайо. Членом УНС став 1954 року. Залишив у смутку дружину Гелен, дочок Лінду Енні і Джойс Г., та синів Стефана Дж. мол. і Карла С. Похорон відбувся 20-го червня 1988 року на цвинтарі Кальварія в Янгставні, Огайо.

Вічна Йому Пам'ять!

Аннабелла Боровицька, секр.